

Чернишевський Микола Гаврилович

Біографія

Чернишевський (Микола Гаврилович) — знаменитий письменник. Народився 12 липня 1828 року в Саратові. Батько його, протоієрей Гаврило Іванович (1795 — 1861), був чоловік дуже чудовий. Великий розум, в зв'язку з серйозною освіченістю і знанням не тільки древніх, але і нових мов, робили його винятковою особистістю в провінційній глушині; але все замечательнее були в ньому вражаюча доброта і благородство. Це був євангельський пастир в кращому значенні слова, від якого в той час, коли потрібно було звертатися суворо з людьми для їх же блага, і ніхто не почув нічого, крім слів ласки і привіту. У шкільній справі, цілком побудованому тоді на звірячої прочуханки, він ніколи не вдавався до жодних покарань. І разом з тим цей добрий чоловік був надзвичайно суворий і ригористичен в своїх вимогах; в спілкуванні з ним морально підтягувалися самі розпущені люди. З ряду геть що виходить доброта, чистота душі і відчуженість від усього дрібного і вульгарного цілком перейшли і до його сина. Микола Гаврилович Чернишевський, як людина, був істинно світлою особистістю — це визнають найлютіші вороги його літературної діяльності. Самі захоплені відгуки про Чернишевського, як людині, належать двом старим представникам духовного стану, не знаходило досить слів, щоб охарактеризувати шкоду писань і теорій Чернишевського. Один з них, викладач різних семінарій палімпсест, душевно сумує про те, що це "істота з найчистішою душею" перетворилося, завдяки захопленню різними західноєвропейськими псевдовченнями, в "занепаłego ангела"; але разом з тим він категорично заявляє, що Чернишевський "дійсно свого часу був схожий на ангела у плоті". Відомості про особисті якості Чернишевського дуже важливі для розуміння його літературної діяльності; вони дають ключ до правильного висвітлення багатьох сторін її і перш за все того, що найтісніше пов'язане з поданням про Чернишевського — проповіді утилітаризму. Запозичений у такого ж виключно добру людину — Дж. Ст. Мілла — утилітаризм Чернишевського не витримує критики, не закриває очі на дійсність. Чернишевський найкращі руху нашої душі хоче звести до "розумного" егоїзму — але "егоїзм" цей вельми своєрідний. Виявляється, що людина, вступаючи благородно, діє так не для інших, а виключно для себе. Він добре робить, тому що поступати добре приносить йому задоволення. Таким чином, справа зводиться до простого спору про слова. Чи не все одно, чим мотивувати самопожертву; важливо тільки те, що є охота жертвувати собою. В зворушливо-наївних стараннях Чернишевський переконати людей, що надходить добре "не тільки піднесено, а й вигідно", яскраво позначився тільки високий лад душі самого проповідника "розумного егоїзму", настільки оригінально розумів "вигоду". Середню освіту Чернишевський отримав при особливо сприятливих умовах — в тиші ідеально мирно жила сім'я, до складу якої входила і жила на одному подвір'ї з Чернишевським сім'я А.Н. Пипіна, двоюрідного брата Миколи Гавриловича по матері.